

აკო, პაკო და ლუბიტანელები* კაზუსი

გიორგი რუსიაშვილი

თინათინ წერეთლის სახელობის სახელმწიფოსა და სამართლის ინსტიტუტის მეცნიერი თანამშრომელი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასისტენტ-პროფესორი

აკო და პაკო ბავშვობის განუყრელი მეგობრები არიან. ბოლო რამდენიმე წელია ძირითადად ცნობიერების გაფართოებით იქცევენ თავს და მომავალ წელს აგერ უკვე იურიდიულზე აპირებენ ჩაბარებას. თუმცა წლებიდან წლები ზაფხული ძალიან არარეკრეაციული გამოდგა და უბნის რესურსი მალევე ამოიწურა, რის შემდეგაც მეგობრები დანაკლისის შესავსებად საზღვრისპირა რეგიონების მონახულებას გადაწყვეტენ. ერთ-ერთი საზღვრისპირა რეგიონის ჭალაში მეგობრები აღმოაჩინებენ იმას, რაც ჯერ თვალთ არ უნახავთ და რაც წამიერად უფართოებთ ცნობიერებას ჯერ არნახული მასშტაბით. თუმცა ცნობიერების არნახული გაფართოება ცუდად მთავრდება. ამ მდგომარეობაში მყოფ მეგობრებს თავზე წამოადგებიან ცნობიერებაშემჭიდროებული ლუბიტანელები, წამიერად დაატყვევებენ, ერთმანეთს გადააბამენ და საზღვარს იქით გადაათრევენ. ლუბიტანელები ითხოვენ ჯამში 100 000 დოლარს. თუ როგორ უნდა იშოვოს ორმა გაკოჭილმა კაცმა ფული ლუბიტანელებს არ აინტერესებთ. საბოლოოდ, მეგობრები ერთმანეთში მოილაპარაკებენ, რომ პაკო სახლში უნდა გაემგზავროს და ახლობელ-ნათესავებში ააგროვოს ფული. დაბრუნების შემდეგ ვალი ერთად უნდა დაფარონ. ლუბიტანელები ამ წინადადებაზე თანახმანი არიან, ოღონდ იმ პირობით, რომ, თუ პაკო არ დაბრუნდება, მისი წილიც აკოს გადასახდელი იქნება. ამის შემდეგ პაკო სახლში ბრუნდება და მყარად აქვს გადაწყვეტილი მეგობრის დახმარება. თუმცა გადატანილი სტრესის მოსახსნელად თავიდან ცნობიერების გაფართოებას გადაწყვეტს და მხოლოდ ამის შემდეგ გაემართება ფულის საშოვნელად. ცნობიერებაგაფართოებული პაკოსთვის ფულის შეგროვება უკვე შეუძლებელი აღმოჩნდება. მისი უბრალოდ არავის სჯერა. ყველას ჰგონია, რომ მეგობრებმა ახალი ხრიკი მოიფიქრეს ფულის დასაცინცლად. გარკვეული დროის შემდეგ ლუბიტანელებს მობებრდებათ პაკოს ლოდინი და გადაწყვეტენ კრეატიულობას შეეშვან და მამაპაპურ ხერხს მიმართონ. აკოს თითი კონვერტში ყველა ნათესავ-ახლობელზე დიდ შთაბეჭდილებას მოახდენს, რის შემდეგაც დათქმული თანხა სწრაფადვე გროვდება.

შინ დაბრუნებულ აკოს აინტერესებს, აქვს თუ არა პაკოსგან 50 000 დოლარის მოთხოვნის უფლება.

კაზუსის ამოხსნა

აკოს მოთხოვნები პაკოს მიმართ 50 000 დოლარის გადახდასთან დაკავშირებით

I. 317 | მუხლი

აკოს შეიძლება ჰქონდეს პაკოსაგან თანხის გადახდის მოთხოვნა 317 | მუხლის მიხედვით. პაკო და აკო გამტაცებლებთან მორიგდნენ იმასთან დაკავშირებით, რომ 100 000 დოლარის გადახდის სანაცვლოდ მოიპოვებდნენ თავისუფლებას. თუმცა ამ შეთანხმებიდან წარმოდგებოდა მხოლოდ გამტაცებლების მოთხოვნა გატაცებულების მიმართ და არა გატაცებულების მოთხოვნა ერთმანეთის მიმართ გარკვეული თანხის გადახდასთან დაკავშირებით. გამომდინარე აქედან, მოთხოვნა 317 | მუხლის მიხედვით გამორიცხულია.¹

* ფაბულად გამოყენებულია ე. წ. ლუბიტანელების კაზუსი დიგესტებიდან, D.3.5.20pr. Paul 9 ad edictum: Nam et servius respondit, ut est relatum apud Alfenum libro trigensimo nono digestorum: cum a Lusitanis tres capti essent et unus ea condicione missus, uti pecuniam pro tribus adferret, et nisi redisset, ut duo pro eo quoque pecuniam darent, isque reverti noluisse et ob hanc causam illi pro tertio quoque pecuniam solvissent: servius respondit aequum esse praetorem in eum reddere iudicium.

II. 473 | მუხლი

აკოს შეიძლება ჰქონდეს პაკოსაგან აღნიშნული თანხის უკუმოთხოვნის უფლება 473 | მუხლის მიხედვით იმ შემთხვევაში, თუ ის გამოსასყიდის გადახდით შეასრულებდა სოლიდარულ ვალდებულებას (463). გამტაცებლებს, შეთანხმების თანახმად, აინტერესებდათ მხოლოდ მთლიანი თანხის მიღება და არა ის, თუ რამდენს გადაიხდიდა თითოეული გატაცებული. თითოეულ მათგანს გათავისუფლების მოთხოვნის უფლება უნდა ჰქონოდა მხოლოდ მთლიანი თანხის გადახდის შემთხვევაში და არა საკუთარი წილის დაფარვისთანავე. ეს გარემოება მეტყველებს სოლიდარული ვალდებულებების

როგორც სერვიუსმა გადაწყვიტა და რის შესახებაც იუწყება ასევე ალფენუსი, როდესაც ლუბიტანელებმა სამნი ჩაიგდეს ტყვედ და მათგან ერთი გამოუშვეს იმ პირობით, რომ სამივეს გამოსასყიდი მოეტანა და თუ არ დაბრუნდებოდა, მისი გამოსასყიდი თანხაც დანარჩენი ორის გადასახდელი იყო, ამ გამოშვებულმა კი უარი თქვა უკან დაბრუნებაზე და მისი წილის გადახდაც დარჩენილებს მოუწიათ, სერვიუსის თქმით, გამართლებულია, რომ პრეტორმა დარჩენილ ორს სარჩელი მიანიჭოს მესამეს წინააღმდეგ.

1 გარდა აღნიშნულისა, ეს შეთანხმება ბათილია, როგორც ამორალური და კანონსწინააღმდეგო.

ბის სასარგებლოდ. თუმცა სოლიდარული ვალდებულების წინაპირობას წარმოადგენს მის საფუძვლად მდებარე ხელშეკრულების ნამდვილობა. აქ სახეზე გვაქვს ადამიანების დატყვევება გამოსასყიდის მოთხოვნის მიზნით, რითიც შესრულდა ფულის გამოძალვის მიზნით თავისუფლების უკანონოდ აღკვეთის შემადგენლობა და რაც არანამდვილად აქცევს ამასთან დაკავშირებულ გამოსასყიდის შეთანხმებას 54-ე მუხლის პირველი ვარიანტისა და სისხლის სამართლის კოდექსის 143 I, III ე) და 181 II ა) მუხლების მიხედვით (კანონსაწინააღმდეგო გარიგება). გარდა ამისა, ამ შეთანხმებით შესრულებულია ასევე 54-ე მუხლის მე-3 ვარიანტის შემადგენლობაც (ამორალური გარიგება), რადგან ის ხელს უწყობს დანაშაულებრივი ქმედებიდან სარგებლის მიღებას.²

შესაბამისად, გამოსასყიდის შეთანხმებიდან მოთხოვნა 473 I მუხლის მიხედვით არ წარმოშობილა.

III. 709-ე, 717 I მუხლები (პაკოს დავალების შესრულება)

აკოს შეიძლება ჰქონდეს პაკოსაგან 50 000 ლარის, როგორც ამ უკანასკნელის დავალების შესასრულებლად გაწეული ხარჯების ანაზღაურების მოთხოვნა 709-ე, 717 I მუხლების მიხედვით. თუმცა ამის საწინააღმდეგოდ მეტყველებს ის გარემოება, რომ პაკოს აკოსათვის არც გაცხადებულად და არც კონკლუდენტურად არ დაუვალეობია გამტაცებლისათვის თანხის გადახდა. ამის საპირისპიროდ, ორივე მონაწილე მიიჩნევდა, რომ პაკოს, და არა აკოს, უნდა ეშოვნა ფული.

IV. 709-ე, 394 I, II-III მუხლები (აკოს დავალების შესრულება)

მიუხედავად ზემოთ თქმულისა, აკოს შეიძლება ჰქონდეს პაკოსგან მოთხოვნის უფლება 709-ე, 394 I, II-III მუხლების მიხედვით, თუ მან დაარღვია ფულის შოვნის ვალდებულება. გატაცებულების ურთიერთშეთანხმება შეიძლება დაკვალიფიცირდეს, როგორც დავალების ხელშეკრულება, რომლის მიხედვითაც პაკოს უნდა ეზრუნა გამოსასყიდის შეგროვებისათვის. დამოუკიდებლად იმისა, ჰქონდათ თუ არა მხარეებს ბოჭვის ნება,³ ზემოთ აღნიშნული მოთხოვნის უფლება გამორიცხებულია ვალდებულების დარღვევის არარსებობის გამო. უსასყიდლო დავალებისას რწმუნებული კისრულობს მხოლოდ შედეგისაკენ მიმართულ გარჯასა და საქმიანობას,⁴ რაც პაკომ აქ პატიოსნად განახორციელა. შედეგის ვერგამოწვევისათვის ის მხოლოდ მაშინ აგებს პასუხს, თუ მას შეერაცხება განზრახვა ან გაუფრთხილებლობა (719). მართალია, პაკო პირდაპირ არ გაეშურა გამოსასყიდის შესაგროვებლად და დაკავდა იმ საქმიანობით, რითიც სჯობდა, რომ არ დაკავებულყო, თუმცა ეს მას, სულ დიდი, მსუბუქ გაუფრთხილებლობად თუ შეიძლება ჩათვალოს, რადგან ახლობელ-ნათე-

სავეების მხრიდან უარის მთავარი საფუძველი იყო არა მისი ამჟამინდელი მდგომარეობა, არამედ წარსული რეპუტაცია, რამეც ამ უკანასკნელ ეპიზოდს დიდი გავლენა უკვე ვეღარ ექნებოდა.

V. 930, 932-ე მუხლები

შესაძლებელია აკოს ჰქონდეს 50 000 დოლარის გადახდის მოთხოვნა 930, 932-ე მუხლების მიხედვით.

1. ხელშეკრულების დადება

დათქმა, რომლის მიხედვითაც, თითოეულ გატაცებულს გამოსასყიდის გარკვეული ნაწილი უნდა გადაეხდა და პაკოს კი მთლიანი თანხის შესაგროვებლად ეზრუნა, შეიძლება შეფასდეს, როგორც ამხანაგობის ხელშეკრულების დადება. მხარეთა მიერ ამხანაგობის დაარსების გაცნობიერება არ წარმოადგენს 930-ე მუხლის ვაგებით ამხანაგთა შორის შიდა ურთიერთობის წარმოშობის აუცილებელ პირობას — საკმარისია საერთო მიზნის მისაღწევად ურთიერთდაპირისპირებული ვალდებულებების დაფუძნების სურვილი.⁵ აკო და პაკო მიზნად ისახავდნენ საერთო ძალისხმევით ფულის შეგროვებას, გამტაცებელთაგან თავის დახსნის მიზნით.

თუმცა აქ, კონკრეტული გარემოებებიდან გამომდინარე, საკითხავია, ჰქონდათ თუ არა გატაცებულებს ხელშეკრულების დადებისათვის საჭირო ბოჭვის ნება. დადგენილი სასამართლო პრაქტიკის მიხედვით, ეს ობიექტური საზომით უნდა შეფასდეს, გარემოებათა ერთობლიობის გათვალისწინებით. მნიშვნელობა ენიჭება, მაგალითად, მინდობილი ნივთის ღირებულებას, საქმიანობის ეკონომიკურ მნიშვნელობას, მონაწილეთა შეცნობად ინტერესსა და იმ საფრთხეს, რომელიც თითოეულს ემუქრება არაჯეროვანი შესრულებით.⁶ სამართლებრივი ბოჭვის სასარგებლოდ მეტყველებს ის გარემოება, რომ ფულის შოვნა საერთო ძალისხმევით თითოეული მონაწილისათვის სასიცოცხლო აუცილებლობას წარმოადგენდა. იმ საფრთხის გათვალისწინებით, რაც ლუმიტანელებთან დარჩენილ აკოს ემუქრებოდა, ცალსახა იყო, რომ მას ჰქონდა ინტერესი, რომ პაკოს ყველა ძალა ეხმარა გამოსასყიდის შესაგროვებლად. ამის საპირწონედ, პაკოსათვის მნიშვნელოვანი იყო, რომ აკო თავს ივალდებულებდა გადაეხდა თავისი წილი, რადგან მხოლოდ ამგვარად იყო შესაძლებელი თავისუფლების მოპოვება. ეს ურთიერთდაპირისპირებული დამოკიდებულება თითოეულის მიერ წილის გადახდის ვალდებულებებს შორის ცალსახად მეტყველებს ბოჭვის ნების სასარგებლოდ, რის გამოც, 930-ე მუხლის ვაგებით ამხანაგობის ხელშეკრულების შემადგენლობა საზომია.

2 BGH NJW 1970, 611.

3 BGH, ZIP 1980, 265; BGH NJW 1977, 2360.

4 Mansel, in Jauernig OK BGB, 17. Aufl. 2018, § 662 Rn. 9.

5 Ulmer, in Münchener Kommentar zum BGB, 7. Aufl. 2015, § 705 Rn. 17.

6 Mansel, in Jauernig OK BGB, 17. Aufl. 2018, § 214 Rn. 24.

2. სისხლის სამართლის კოდექსის 143 I, III ე) და 181 II ა) მუხლების, სამოქალაქო კოდექსის 54-ე მუხლის პირველი ვარიანტი

ამხანაგობის ხელშეკრულება შეიძლება არანამდვილი იყოს კანონისმიერი აკრძალვის დარღვევის გამო (54-ე მუხლის პირველი ვარიანტი). ამხანაგებს საერთო მიზნად დასახული ჰქონდათ დაკარგული თავისუფლების უკან დაბრუნება, თუმცა ამ, ერთი მხრივ, სრულებით უვნებელი მიზნის მიღწევის გზას წარმოადგენდა სისხლის სამართლის კოდექსის 143 I, III ე) და 181 II ა) მუხლების გაგებით გამომძალველთათვის დანაშაულიდან სარგებლის მიღებაში ხელის შეწყობა. მიუხედავად ამისა, თავად გატაცებულებს არ დაურღვევიათ სისხლის სამართლებრივი ნორმა, რის გამოც საკითხავია, იყო თუ არა მათ შორის არსებული შიდა გარიგება არანამდვილობის სანქციით მოცული. ამ დროს 54-ე მუხლის პირველი ვარიანტის მოქმედების სფეროს განსაზღვრისათვის გადაწყვეტი მნიშვნელობა დარღვეული (ამკრძალავი) კანონის მიზანს ენიჭება. სისხლის სამართლის კოდექსის 143 I, III ე) და 181 II ა) მუხლები მიმართულია გამტაცებლების და არა გატაცებულებისკენ, რომლებიც, პირიქით, ამ დანაშაულით დაცულ პირთა წრეს განეკუთვნებიან. გატაცებულებსა და მათ ახლობლებს არ ეკრძალებათ გამოსასყიდის გადახდა,⁷ რის გამოც ამხანაგობის ხელშეკრულება არ ეწინააღმდეგება 54-ე მუხლის პირველ ვარიანტს სისხლის სამართლის კოდექსის 143 I, III ე) და 181 II ა) მუხლებთან ურთიერთკავშირში.

3. 54-ე მუხლის მე-3 ვარიანტი

გამომდინარე იქიდან, რომ ამხანაგობას შეიძლება გაშუალებულად ხელი შეეწყოს სისხლის სამართლის კოდექსის 143 I, III ე) და 181 II ა) მუხლებით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენისათვის, ამხანაგობის ხელშეკრულების არანამდვილობა შეიძლება 54-ე მუხლის მე-3 ვარიანტიდან გამომდინარეობდეს. ხელშეკრულება, რომელიც უკვე თავისი ობიექტური შინაარსით შეუსაბამოა სამართლის ფუძემდებლურ პრინციპებთან, არანამდვილია როგორც ამორალური, დამოუკიდებლად იმისა, სახეზეა თუ არა სუბიექტური კრიტერიუმები.⁸ ამიტომაც გარიგებები, რომლებიც მიმართულია სისხლის სამართლის დანაშაულის მომზადების, ხელშეწყობისა და გამოყენებისაკენ, არანამდვილია მაშინაც კი, როდესაც შეთანხმებული ქცევა მონაწილეთა მხრიდან დასჯად ქმედებას არ წარმოადგენს. თუმცა ეს გადაწყვეტა ძირითადად შემუშავებულ იქნა იმ შემთხვევებისათვის, როდესაც სადავო შეთანხმება მესამე პირის წინააღმდეგ დანაშაულის განხორციელების საშუალებას იძლევა.⁹ ამის საპირისპიროდ, მოცემულ შემთხვევაში გატაცებულებმა მიაღწიეს შეთანხმებას იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორ

გამოეხსნათ თავი გამტაცებლების ტყვეობიდან. მართალია, აქ გამტაცებლებისა და ამხანაგობის მიზანი — გამოსასყიდის შოვნა — ერთმანეთს ემთხვევა, თუმცა, ეს ვერ ჩაითვლება მართლწესრიგთან თავისთავად შეუთავსებლად, როდესაც თავისუფლება აღკვეთილები იღებენ ფინანსურ მსხვერპლს თავისუფლების მოსაპოვებლად და საკუთარი სიცოცხლის გადასარჩენად.¹⁰ საზოგადოებაში აღიარებული ღირებულების თანახმად, ადამიანის სიცოცხლე ფასობს უფრო მეტად, ვიდრე ფული და, შესაბამისად, გატაცებულების ქცევაც გასაგები და ინდივიდუალური პერსპექტივიდან რაციონალურია. მაგრამ მოცემული შეთანხმების ამორალურობა შეიძლება განპირობებული იყოს გენერალური პრევენციის მიზნით. გამტაცებლები იღებენ სარგებელს გამოსასყიდის შოვნის (ნამდვილი) გარიგებიდან. გატაცებების სისშირე პირდაპირ არის დამოკიდებული საზოგადოების მზობასთან, გადაუხადოს მათ გამოსასყიდი. მსხვერპლი, რომელიც იხდის გამოსასყიდს, სულ მცირე, პოტენციურად უწყობს ხელს მომავალში ამგვარი დანაშაულის ზრდას. „გამოსასყიდის შოვნის-ამხანაგობის“ აღიარება იქნებოდა სიგნალი იმისა, რომ გამოსასყიდის გადახდა საზოგადოებისათვის მისაღებ ქცევას წარმოადგენს. მიუხედავად ამისა, ამგვარი მსჯელობა, საბოლოო ჯამში, გენერალური პრევენციის მოსაზრებებიდან გამომდინარე, მსხვერპლს გადააკისრებდა პასუხისმგებლობას იმ სიტუაციაში, როდესაც მისი სიცოცხლე და თავისუფლება საფრთხის ქვეშ დგას. ამგვარი გადაწყვეტის დასაბუთება შეუძლებელია შესაბამისი კანონისმიერი საფუძვლის არსებობის გარეშე. ამორალურობის სასარგებლოდ არ მეტყველებს არც კერძო ავტონომიის დაცვა, რომელიც, მართალია, დატყვევების გამო მნიშვნელოვნად იყო შეზღუდული, თუმცა აქ 85-ე მუხლის მიხედვით შეცილება უფრო გამოსადეგი და ამავდროულად საკმარისი ინტენსივობის ინსტრუმენტია გატაცებულთა დაცვისათვის.

4. 59 II 1 მუხლი

ამხანაგობის ხელშეკრულება შეიძლება არანამდვილი იყოს პაკოს შეცილების შედეგად 59 II 1 მუხლის მიხედვით, *extunc*-მოქმედებით. შეცილების საფუძველი — მუქარა (85) — სახეზეა, როდესაც გამტაცებლები მოკვლის ან ხანგრძლივი ტყვეობის პერსპექტივით ემუქრებიან. გატაცებულებმა სწორედ ამ წნეხის ქვეშ დადეს ამხანაგობის ხელშეკრულება და იკისრეს ფულის შოვნა. შეცილებას არ გამორიცხავს არც ის გარემოება, რომ მუქარა მესამე პირის მხრიდან იყო გამოთქმული (85). გამომდინარე იქიდან, რომ კაზუსში არ არის მითითება პაკოს შეცილების გაცხადებასთან დაკავშირებით (59 II 2), მისი გაცხადება შესაძლებელია ერთი წლის განმავლობაში (89).

თუმცა, საკითხავია, ამ შეცილების გაცხადების შემთხვევაში ქარწყლდება თუ არა უკუქცევითი ძალით 930, 932-ე მუხლებიდან წარმომდგარი ვალდებულება. შეცილებით გამოწვეული უკუქცევითი არანამდვილობა 59 II 1 მუხლის

7 E. Hippel, *Bessere Bekämpfung des erpresserischen Menschenraubs*, Zeitschrift für Rechtspolitik 2002, 442.

8 *Wendtland*, in Beck OK BGB, 27. Aufl. 2013, § 138 Rn. 20.

9 *Armbrüster*, in Münchener Kommentar zum BGB, 7. Aufl. 2015, § 138 Rn. 42.

10 BGH ZIP 1980, 265.

მიხედვით შეიძლება შეიზღუდოს სასამართლო პრაქტიკის მიერ განვითარებული ე. წ. „შეუმდგარი საზოგადოების“ შესახებ წესების მიხედვით. სამართლებრივად არაშემდგარი, მაგრამ ფაქტობრივად ჩამოყალიბებული, საზოგადოება სა-მოქალაქო ბრუნვისა (მესამე პირთა დაცვა) და საზოგადოების წევრების ნდობის დაცვის გამო მიიჩნევა ნამდვილად წარსული (შეცილებამდე) პერიოდისთვის. ამ ნამდვილობით მოცულია ასევე შიდა ურთიერთობაში შესატანის გადახდის ვალდებულება საზოგადოების წევრების მხრიდან.¹¹ შესაბამისად, მაშინაც კი, თუ პაკო შეცილებას განაცხადებდა, თანხის გადახდის ვალდებულება მინც ძალაში დარჩებოდა. მაგრამ ეს წესები არ გამოიყენება 85-ე მუხლით გათვალისწინებულ შემთხვევაში,¹² როდესაც ამხანაგობის ხელშეკრულება იძულების შედეგად დაიდო. ამასთან დაკავშირებით ვერაფერს შეცვლის ის გარემოება, რომ ამხანაგთა შორის თანხის გადახდის ურთიერთშეპირებიდან სარგებელს არა გამტაცებლები, არამედ მხოლოდ გატაცებული აკო იღებს და ეს კი, მიზნად ისახავს ყველა დამუქრებულს შორის ტვირთის თანაბრად განაწილებას. მუქარის საფუძვლით შეცილება ემსახურება არა სარგებლის დამუქრებლის ხელში არმოხვედრას, არამედ მუქარის ადრესატის ნების თავისუფლების დაცვას. ამიტომაც გაუმართლებელია მოცემულ შემთხვევაში „შეუმდგარი საზოგადოების“ წესების გამოყენება.¹³

აკოს არ აქვს პაკოსაგან 50 000 დოლარის გადახდის მოთხოვნა 930, 932-ე მუხლების მიხედვით.¹⁴

VI. 969, 973-ე მუხლები

შესაძლებელია აკოს ჰქონდეს გადახდის მოთხოვნა 969, 973-ე მუხლების მიხედვით, თუ ის შეასრულებდა პაკოს საქმეს დავალების გარეშე.

დავლების გარეშე სხვისი საქმეების გაძლოა აქ შეიძლება ამოვიკითხოთ გამოსასყიდის გადახდაში.¹⁵ საქმის შესრულებად ითვლება ნებისმიერი სახის ფაქტობრივი ანდა სამართლებრივი მოქმედება, რომელიც ობიექტურად (ან სულ მცირე „ასევე“) სხვა პირის ვალდებულებებისა და ინტერესთა სფეროს განეკუთვნება. აქ აკომ გადაიხდა ფული იმ მომენტში, როდესაც პაკოს გამოსასყიდის გამტაცებლები-სათვის გადაცემის მიმართ არანაირი ინტერესი არ ჰქონია, რადგან მას უკვე დაღწეული ჰქონდა თავი ლუბიტანელების ტყვეობიდან. ის არ იყო ვალდებული არც ლუბიტანელების და არც მათთან დარჩენილი ამხანაგის წინაშე (იხ. ზევით) გადაეხადა გამოსასყიდის საკუთარი წილი; ამიტომაც ფულის

გადახდით აკოს არ დაუფარავს პაკოს ვალი.

თუმცა შესაძლებელია აკომ პაკოს საქმის შესრულება დაიწყო არა უშუალოდ თანხის გადახდით, არამედ მანამდე, კერძოდ, პაკოს არდაბრუნების შემთხვევაში მისი წილის გადახდაზე მზაობის გამოთქმით, მხოლოდ რის შემდეგაც გამოუშვეს ლუბიტანელებმა პაკო და რაც ცალსახად მის ინტერესებში შედიოდა. ამგვარად, გადამწყვეტი უნდა იყოს გადახდის მზაობა და არა უშუალოდ გადახდა. ამავდროულად, ასევე საკუთარ ინტერესებზე ზრუნვა აკოს მხრიდან — პაკოსთან ერთად საკუთარი თავის ტყვეობიდან გამოხსნის მიზანი („ასევე სხვისი საქმე“) — უვნებელია და არ გამოიციხავს სხვისი საქმის შესრულებას. მაგრამ საკითხავია, საერთოდ ჰქონდა თუ არა აკოს ამგვარი მზაობა, რაც წარმოადგენს სხვისი საქმეების შესრულების მომდევნო წინაპირობას — სხვისი საქმის შესრულების ნება (975). „სხვისი საქმის შესრულება“ (969) უნდა განისაზღვროს შემსრულებლის სუბიექტური ნების მიხედვით, რაც მოითხოვს იმის გაცნობიერებას და სურვილს, რომ მისი მოქმედება (სულ მცირე, ასევე) სხვის ინტერესებსაც ემსახურება. ამგვარად განმარტებული სხვისი საქმის გაძლოის ნება, დაუწერელი წესი თანახმად, ივარაუდება როგორც ობიექტურად სხვისი, ასევე „ასევე სხვისი“ საქმის შემთხვევაში. თუმცა ამ ნების არსებობა, კაზუსის ფაბულის თანახმად, ნაკლებსავარაუდოა. უფრო სავარაუდოა, რომ, ლუბიტანელების მხრიდან მუქარის გამო, აკო უბრალოდ მოჩვენებითად დასთანხმდა მათ მიერ წაყენებულ ამ პირობას. ამიტომაც, პაკოს გამგზავრების მომენტში აკოს მხრიდან გადახდის რეალურ მზაობაზე, როგორც სხვისი საქმეების შესრულების დაწყებაზე, როთულად თუ შეიძლება საუბარი.

ამგვარად, თანხის რეალურად გადახდით პაკოს საქმის შესრულება უნდა გამოირიცხოს იმის გამო, რომ პაკოს ამის მიმართ არანაირი ინტერესი უკვე აღარ ჰქონდა, ხოლო გადახდაზე მზაობის გამოთქმით ამ საქმის შესრულება — ამ მზაობის მხოლოდ მოჩვენებითი ხასიათის გამო.

აკოს არ აქვს მოთხოვნა პაკოს მიმართ 969, 973-ე მუხლების მიხედვით.

VII. 969, 394 I მუხლები

აკოს შეიძლება ჰქონდეს პაკოსაგან ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნა 969, 394 I მუხლების მიხედვით, თუ პაკო დაარღვევა სხვისი საქმეების ნამდვილი და მართებული შესრულების ფარგლებში ნაკისრ ამ საქმეების ჯვროვნად გაძლოის ვალდებულებას (969).

ეს მხოლოდ მაშინ იქნება შესაძლებელი, თუ გემოთ აღწერილ კონსტელაციას შევატრიალებდით და შემსრულებლად მივიჩნევდით არა აკოს, არამედ პაკოს, რომელმაც ფულის საშოვნელად წასვლით დაიწყო სხვისი საქმის ნამდვილი და მართებული შესრულება და ბოლომდე აღარ მიიყვანა, რითაც დაარღვია 969-ე მუხლით ნაკისრი ვალდებულება (394 I).

11 *Sprau*, in Palandt, 74. Aufl. 2015, § 705 Rn. 18.

12 შდრ. *Stürner*, in Jauernig OK BGB, 17. Aufl. 2018, § 705 Rn. 20.

13 *W. Fikentscher/A. Heinemann*, Schuldrecht: Allgemeiner und Besonderer Teil, 10. Aufl., Berlin 2006, Rn. 1335.

14 მოცემული მოთხოვნა წარმოადგენს ე. წ. საზოგადოების სოციალურ მოთხოვნას, რაც ნიშნავს იმას, რომ აკოს ამ თანხის გადახდა მხოლოდ ამხანაგობის სასარგებლოდ შეუძლია. თუმცა მას, როგორც ამხანაგობის წევრს, შეუძლია პაკოს ეს მოთხოვნა წაუყენოს საკუთარი სახელით როგორც *actio pro socio*.

15 *G. Schulze*, Anmerkung zu BGH JZ 2000, 521.

თუმცა ეს დაშვება რამდენიმე კონტრარგუმენტს აწყდებდა. პირველ რიგში, გამტაცებლებისაგან თავის დაღწევა იყო უპირველესად პაკოს „საკუთარი საქმე“ და ნაკლებსავარაუდოა, რომ, მანამდე მიცემული პირობა გამოსასყიდით დაბრუნებისა, ამასთან დაკავშირებით აქ რაიმეს ცვლიდეს. განსაკუთრებით იმის გათვალისწინებით, რომ ამ პირობის მიცემა მხოლოდ ლუმიტანელების წნეხის ქვეშ მოხდა, რაც გამორიცხავს სხვისი საქმის გაძღოლის რეალურ ნებას.

გარდა ამისა, აკოსა და პაკოს შორის არსებობდა იმავე შინაარსის დავალების ხელშეკრულება (იხ. ზემოთ), რაც გამორიცხავს პაკოს მიერ დავალების გარეშე აკოს საქმეების შესრულებას.

VIII. 976 I ა მუხლი

მოთხოვნა 976 I ა) მუხლის მიხედვით გამორიცხულია, გამომდინარე იქიდან, რომ პაკოს აკოს მიერ გამტაცებლებისათვის ფულის გადახდით არაფერი მოუპოვებია. გამტაცებლების მოთხოვნის უფლება გადახდასთან დაკავშირებით იყო არანამდვილი 54-ე მუხლის პირველი ვარიანტისა და სისხლის სამართლის კოდექსის 143 I, III ე) და 181 II ა) მუხლების მიხედვით, რის გამოც აკოს გადახდა პაკოს ამ ვალდებულებისაგან ვერ გაათავისუფლებდა. რაც შეეხება აკოს მხრიდან პაკოს არდაბრუნების შემთხვევაში მისი დასაფარი წილის გადახდის მზაობას, რამაც ამ უკანასკნელს თავისუფლება მოაპოვებინა, თავისუფლების მოპოვება, არ წარმოადგენს რა ქონებრივ სიკეთეს, არ შეიძლება იყოს კონდიქციის საგანი.

შედეგი: აკოს პაკოს მიმართ გადახდის მოთხოვნა არ აქვს არც ერთი საფუძვლით.